

Klimaatadaptatie, dat kan je zelf!

PCL BLOG

19 augustus 2020

De zomervakantie zit er weer op. Het was, als gevolg van Corona, een bijzondere editie. Veel mensen waren na een paar intensieve maanden van thuis werken, thuis onderwijs geven en thuis recreëren meer nog dan in andere jaren toe aan een break én veel meer mensen dan in andere jaren vierden hun vakantie in eigen land. Daar (her)ontdekten ze de schoonheid van het Nederlandse landschap, in al haar facetten en met die mooie afwisselende kleinschaligheid waar Nederland om bekend staat.

Ook voor het weer hoefden we niet naar het buitenland. De zon scheen volop. Iets té volop wellicht... Meldingen van regionale en nationale hittegolven, superhittesgolven en gebroken hitterecords buitelden wekenlang over elkaar heen. Het Nationaal Hitteplan werd – alweer – van kracht en meer verkoelende badjes en complete zwembaden dan ooit werden gevuld. Hier en daar werd de hitte onderbroken door een verkoelend buitje. Dat was dan vaak meteen een forse hoosbui of wolkbreuk, al dan niet gepaard gaand met zeer harde wind, die tenten deed wegwaaien en straatbomen als luciferhoutjes liet knakken. Daar waar de brandweer in al die hitte nog bezig was met het nat spuiten van oververhitte zorgcentra, moest de pomp op diverse blank staande campings en in menig ondergelopen straat ineens de andere kant op worden gericht om kelders leeg te zuigen en fietstunneltjes weer begaanbaar te maken.

Een zomer als deze noemen we extreem, maar dit zou best wel eens 'het nieuwe normaal van het Nederlandse klimaat' kunnen gaan worden. Een nieuw normaal waarin het gemiddeld warmer is en waarin de extremen heftiger zijn. Met alle gevolgen van dien. Hittestress dus, en wateroverlast en overstromingen, maar ook droogte, waardoor niet alleen eigenaren van opblaasbadjes, maar ook andere belanghebbenden zoals agrariërs en natuurbeheerders moeten concurreren om drinkwater en grond- en oppervlaktewater.

Dat nieuwe klimaat brengt ook allerlei andere ongemakken en gevaren met zich mee, zoals steeds meer gevallen van huidkanker, overlast van (uithemse) planten- en diersoorten zoals de Eikenprocessierups en minder productiviteit van werknemers die letterlijk ziek worden van de warmte en oververmoeid raken doordat ze tijdens snikhete nachten niet goed kunnen slapen.

Oogsten in de landbouw zullen vaker mislukken door te veel of te weinig water, hagel- of stormschade. De natuur zal niet alleen van samenstelling veranderen, maar ook vaker worden getroffen door brand.

Tegengaan én aanpassen

Op allerlei manieren wordt – wereldwijd, nationaal en ook in de provincie Utrecht - geprobeerd de klimaatverandering tegen te gaan. Overheden pakken elk hun eigen rol en stimuleren bedrijven en burgers om een steentje bij te dragen. Omdat het lang duurt voordat die zogenoemde mitigerende maatregelen zichtbaar effect hebben, is het ondertussen heel belangrijk om zo goed mogelijk om te gaan met de veranderingen die zich hoe dan ook zullen voordoen.

Dat aanpassen, de zogeheten klimaatadaptatie, vraagt creativiteit en doorzettingsvermogen en daar is iedereen bij nodig. Gelukkig zijn er op dat vlak talloze mogelijkheden én al vele initiatieven. Het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie biedt een kader dat door regionale en lokale overheden verder wordt ingevuld. Provincie Utrecht heeft op het gebied van

klimaatadaptatie stevige ambities verwoord in het concept Programma Klimaatadaptatie. De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) heeft via een expertmeeting, gesprekken met PS en GS en door het schrijven van een [notitie](#) inspiratie voor dit programma geleverd.

Daar waar de provincie een aantal jaren geleden nog vooral inzette op waterveiligheid als speerpunt van het klimaatbeleid, wordt nu een breed spectrum aan ambities verwoord, is de provincie voornemens om een flink bedrag vrij te maken voor diverse maatregelen en wordt sterk de nadruk gelegd op samenwerking.

Bij dat samenwerken weet de provincie andere overheden en bedrijven al goed te vinden. Wij hebben vanuit de PCL geadviseerd om juist ook de burgers te betrekken bij dit onderwerp. Want het zijn de inwoners van de dorpen en steden die de gevolgen van de klimaatverandering aan den lijve ondervinden. En het zijn diezelfde inwoners die hartstikke veel kunnen betekenen. Bij het creëren van schaduw, bijvoorbeeld, de belangrijkste manier om oververhitting te voorkomen. Ook kunnen zij de ondergrond waterdoorlaatbaar maken en ervoor zorgen dat de bodem het water langer vast kan houden. Hoe? Met groen!

Bijna iedereen kan een boom of een struik planten, terrastegels vervangen door gras, of regenwater opvangen op een sedum-dak of in een regenton. Het zijn kleine beetjes, die enorm helpen bij het dempen van de extremen en die tegelijkertijd de woonomgeving veel mooier maken én de biodiversiteit een boost geven. En echt, het zit op een snikhete dag véél lekkerder onder een boom dan onder een nylon parasol, je slaapkamer blijft véél koeler als de muur niet zo loeiheet wordt door de middagzon en het is ontzettend comfortabel als je niet na elke regenbui de hal bij de voordeur hoeft te dweilen. Verzekeraars en hypotheekverstrekkers beginnen dit soort zaken trouwens ook te zien, er zou dus best vergroeningshulp uit onverwachte hoek kunnen gaan komen...

Het is dan wel belangrijk dat burgers weten dat ze hierbij onmisbaar zijn en dat ze ideeën en voorbeelden aangereikt krijgen. Voor dat laatste heeft Provincie Utrecht het [klimaatportaal](#) gemaakt, een website met dit soort tips en met verwijzingen naar andere sites, zoals [klimaatklaar](#) van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en 14 gemeenten. Voor het eerste, zorgen dat de Utrechters beseffen dat ze nodig zijn, kan de provincie volgens de PCL nog een stap zetten. Door steeds op momenten dat zich een extreme weerssituatie voordoet, te benoemen hoe dat samenhangt met het klimaat en aan te geven dat burgers zelf kunnen helpen hun woonomgeving daar op aan te passen en veiliger, leefbaarder en mooier te maken.

Dus: huur een ijscokar, ga op een snikhete dag de wijk in en deel ijsjes uit met een kortingsbon voor een plant.

Of grijp een ondergelopen straat aan, samen met de vrijwilligers van de brandweer, de bestratingsbranche en de hoveniersbranche, voor een gesprek over Operatie Steenbreek. Daag de actieve Utrechtse app- en gamemakers uit een Pokémon-Go-achtig spel te ontwikkelen, bijvoorbeeld bij het zoeken naar de hoogste of laagste temperatuur die op elk moment zichtbaar is op de grote thermometers in de openbare ruimte en verzamel dan meteen interessante data door die buitengamers informatie te laten invoeren (foto's van de hoeveelheid steen of groen bijvoorbeeld).

Zet elke dag een groene doe-het-zelf-tip naast het natuurnieuws op Utrecht Centraal. Verwelkom iedereen die in de provincie komt wonen met een vogelhuis van duurzaam hout (goed tegen de Eikenprocessierups) en zorg samen met schoolkinderen voor een bomenexplosie tijdens de Nationale Boomfeestdag.

Op die manier wordt klimaatadaptatie ineens heel tastbaar en vooral: heel leuk!

Marleen van den Ham
PCL